

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

УДК 331.5: 364.65

DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.35-21>

НЕЕТ–МОЛОДЬ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

NEETS IN THE SYSTEM OF SOCIO-ECONOMIC RELATIONS

Кириленко В.І.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економічної теорії,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Чалюк Ю.О.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Kyrylenko Volodymyr, Chaliuk Yuliia

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

У статті розглянуто молодь у віці від 15 до 24 років, яка не вчиться, не працює і не набуває професійних навичок. В зарубіжній літературі це молоде покоління називають NEET (Not in Employment, Education or Training). Представники цієї групи населення відірвані від сфери освіти та ринку праці, що в майбутньому може призвести до проблем з працевлаштуванням та становленням їх як повноцінних членів суспільства. Соціально-економічні характеристики NEET молоді вказують на те, що найбільш значущими причинами потрапляння до неї є невідповідність здобутої освіти вимогам ринку праці та її низький рівень. NEET є одним із ключових показників ефективності ринку праці в розвинених країнах. Він характеризує становище молоді, ступінь її маргіналізації та відчуження від суспільства. Зростання частки молоді NEET та її висока стабільність з часом може охопити людей старшого віку та стати довгостроковою соціальною проблемою.

Ключові слова: молодь, NEET-молодь, економічно неактивна молодь, соціальна ексклюзія, молодіжне безробіття, працевлаштування молоді, принцип адвокації.

The article examines young people aged 15 to 24 years who do not study, work or acquire professional skills. In foreign literature, this young generation is called NEET (Not in Employment, Education or Training). Representatives of this group of the population are cut off from the sphere of education and the labor market, which in the future may lead to problems with employment and their formation as full members of society. Socio-economic characteristics of NEET young people indicate that the most significant reasons for entering it are the non-compliance of education with the requirements of the labor market and its low level. NEET is one of the key indicators of labor market efficiency in developed countries. It characterizes the degree of their marginalization and alienation from society. The growing share of NEET and its high stability over time can reach older people and become a long-term social problem. The Covid-19 pandemic has exacerbated the problems of socially disadvantaged young people around the world. UN experts identify young people as one of the most vulnerable. Social distancing, the transition of educational institutions to distance learning have affected the mental health of young people. The younger generation can be seen as a resource for the future quantitative and qualitative staffing of the economy and the most actively producing and receptive to innovation part of society. Despite the significant scientific results of the above authors, according to the authors, modern economics is insufficiently systematized scientific concepts that characterize socially inactive youth, there is no data on successful examples of foreign youth support programs and recommendations for their adaptation in Ukraine. The world community is concerned about the large number of young people who do not work, study and do not seek to improve their skills. That is why reducing the number of NEET youth is part of the 2030

Agenda for Sustainable Development. The following were selected as an indicator of progress: Goal 1. End poverty; Goal 8. Decent work and economic growth; Goal 10. Reduce inequality.

Keywords: young people, NEET, economically inactive youth, social exclusion, youth unemployment, youth employment, principles of advocacy.

Постановка проблеми. Пандемія Covid-19 загострила проблеми соціально невлаштованих та неблагополучних молодих людей у всьому світі. Спеціалісти ООН визначають молодь як одну з найуразливіших категорій населення. Обмеження свободи пересування, соціальне дистанціювання, перехід закладів освіти на дистанційну форму навчання вплинули на ментальне здоров'я молоді. Молодь, яка ніде не вчиться і не працює, утворює особливу групу ризику, оскільки більшою мірою схильна до маргіналізації, бідності, відчуження та соціального виключення. Необхідність аналізу молоді NEET визначається двома найважливішими чинниками. По-перше, молоді люди відіграють важливу роль у числі працездатного населення. По-друге, збільшення у структурі молоді категорії NEET та її незадіяність у системі освіти та на ринку праці може призвести до негативних соціально-економічних наслідків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

За останні 10-15 років поняття "молодь NEET" стало широко використовуватися в стратегічних документах міжнародних організацій, таких як ЄС, ОЕСР, МОП, ЮНІСЕФ, Шведського Агентства з питань міжнародної співпраці та розвитку (SIDA). Питання зниження кількості молодого населення NEET є предметом наукового інтересу як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, зокрема: Липчук В. [17], Романіка Т. [20], Бельська Т., Малюхова Ю. [16], Маскеріні М. [9], Аттевелл П., Ньюман К. [1].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Молоде покоління можна розглядати як ресурс майбутнього кількісного та якісного кадрового забезпечення економіки та найбільш активно продукууючу та сприймаючу інновації частину суспільства. Попри вагомні наукові результати вище зазначених авторів, на думку авторів, у сучасній економічній науці недостатньо систематизовано наукові поняття, що характеризують соціально неактивну молодь, відсутні дані про успішні приклади реалізації закордонних програм підтримки молоді, а також рекомендації щодо їх адаптації в Україні.

Постановка завдання. Молодь належить до найбільш соціально вразливих верств суспільства. У зв'язку з цим важливо визначити: специфічні та загальні чинники, що відносять молоду людину до категорії NEET; проблеми, з якими стикаються молоді люди, які класифікуються як NEET; заходи, що будуть сприяти зниженню кількості молодого населення NEET.

Виклад основного матеріалу. Вперше абревіатура NEET була зафіксована у 1999 році

в офіційному лондонському звіті "Social Exclusion Unit". Звіт був присвячений аналізу результатів перепису непрацюючого населення Великої Британії ("нульовий статус" або Status Zero) у віці від 16 до 24 років [1].

Сьогодні у світі мешкає близько 1,3 млрд молодих людей, з яких 267 млн належать до групи NEET [8]. Експерти МОП зазначають, що ця цифра може сягнути 273 млн, серед яких жінки становитимуть дві третини цієї кількості (181 млн). За статистичними даними ООН 2020 року у всьому світі кожен п'ятий молодий громадянин (22,4%) віком від 15 до 24 років був представником групи NEET. Двоє з трьох NEET (67,5%) були молоді жінки, їх показник удвічі більший за чоловічий. Кожен сьомий (14,0%) молодий чоловік є представником NEET. У жінок показник гірший – кожна третя (31,2%). Світова спільнота стурбована такою великою кількістю молодих людей, які не працюють, не навчаються та не прагнуть підвищити свою кваліфікацію. Саме тому зменшення кількості NEET-молоді є частиною Порядку денного зі сталого розвитку до 2030 року. Як індикатор прогресу обрано: *Ціль 1.* Подолання бідності; *Ціль 8.* Гідна праця та економічне зростання; *Ціль 10.* Скорочення нерівності.

У 2013 році населення NEET (від 15 до 24 років) становило до 20,1%, у 2015 році – 21,7%, у 2019 році – 22,2% та у 2021 році – 22,5%.

Крім абревіатури NEET, науковці використовують інші поняття для характеристики соціально неактивної молоді:

– *disconnected youth* (англ. відключена молодь) – поширене в США;

– *la generacion Ni-Ni* (іспан. los que ni estudian ni trabajan: не вчать, не працюють) – середземноморські, латиноамериканські та західноєвропейські держави. Особливо поширене це поняття у Греції, Іспанії, державах Магрибу (Мавританія, Західна Сахара, Марокко, Алжир, Туніс, Лівія) та Мексиці;

– *хікікоморі* (хікі від японського "перебування на самоті") означає підлітків і молодь, які відмовляються від суспільного життя. Оксфордський словник англійської мови перекладає термін як "аномальне уникнення соціальних контактів". Такі люди не мають роботи, живуть на утриманні у "заможних" родичів. В азіатських країнах їх називають "одинаки-паразити" (парасайто-сінгуру);

– *waithood generation* – пасивне "чекання" молоді Близького Сходу та Північної Африки змін на краще. Застосування стратегії виживання: від вуличної та прикордонної торгівлі до участі в бандах і злочинній діяльності;

– *youthman* – населення Західної Африки, яке незважаючи на соціально-біологічний зрілий вік, не досягло зрілості й перебуває у стані “*waithood*”. Люди, яким більше 40 років, розглядаються як молодь через їх нездатність отримувати стабільні доходи, жити самостійно, одружитись та мати сім'ю [16].

Пандемія Covid-19 загострила проблему безробіття серед молодого населення. З весни 2021 року у США тривають *Великі звільнення* (*Great Resignation*). Це реакція молодого населення (покоління Z) на відмову американського уряду забезпечити належну підтримку робітників на час пандемії Covid-19 [3]. У Китаї молоде населення поділено на дві групи. Перша група страйкує проти виснажливого графіку роботи у режимі “996” (з 9 до 21 год шість днів на тиждень), а друга – *танг-лінг* (кит. лежати лежнем”) замість тяжкої праці та невпинного прагнення “успішного успіху” обирає мінімальну активність, достатню для виживання. Їх гасло: “Працюй один день, розважайся – три”. У Японії влада бореться з *фритерами* або “поколінням саторі” (відмова від матеріальних бажань), які відкидають офісну культуру з її жорсткою ієрархією та 15-годинним робочим днем, натомість перебиваються випадковою роботою.

Міжнародна організація праці (ILO) кваліфікує молодь як NEET, якщо виконуються дві умови: перша, молоді люди не працюють за наймом (безробітні або економічного неактивні); друга, вони не навчались протягом 4 тижнів до проведення досліджень/перепису.

Массімільано Маскеріні виділив сім підгруп NEET: повторні вступники, короткочасно безробітні, довготривалі безробітні, недоступні через хворобу або інвалідність, зайняті сімейними обов'язками, знеохочені працівники та інші неактивні [9].

Eurofound виділяє п'ять категорій населення NEET з різним ступенем уразливості та потреб [4]:

1) *умовно безробітні (найбільша підгрупа)*, їх поділяють на довготривалих і короткострокових безробітних;

2) *недоступні* – молоді опікуни, молоді люди з сімейними обов'язками та молоді люди, які хворіють або є інвалідами (недоступні, але шукають роботу);

3) *відсторонені працівники* – не шукають роботу/освіту, ведуть асоціальний спосіб життя (відсторонені працівники, які не готові докласти додаткових зусиль для досягнення успіху);

4) *шукачі можливостей* – активно шукають роботу та мають прагнення навчатись, але хочуть отримати роботу/освіту, яка відповідає їх навичкам та статусу;

5) *добровільні NEET* – молоді люди, що подорожують, і ті, хто займається іншими видами діяльності, такими як мистецтво, музика та самостійне навчання.

Отже, до категорії NEET можна віднести наступні 4 підгрупи молоді.

1. *Безробітна молодь:*

1.1) випускники коледжів та вузів, які закінчили навчання протягом року;

1.2) молоді люди, які покинули школу, коледж або університет;

1.3) молодь, що звільнилася з місць позбавлення волі;

1.4) молодь, зареєстрована у центрах зайнятості населення.

2. *Молодь, що займається домашнім господарством:*

2.1) люди, які допомагають своїм родичам у домашньому господарстві;

2.2) домогосподарки (в т.ч. молоді та багатодітні матері).

3. *Неактивна молодь, яка не знаходиться в пошуку роботи або навчання:*

3.1) молоді люди, які не шукають роботи чи навчання;

3.2) молодь, яка страждає на алкогольну і наркотичну залежність (у тому числі перебувають на обліку).

4. *Особи з інвалідністю, що мають можливості для роботи.*

Автори виділяють 5 груп факторів, що сприяють входженню молоді до категорії NEET (див. рис. 1).

Найпоширеніші проблеми, з якими зітворюється молодь NEET: високі ціни на продукти харчування, низький рівень доходу, безробіття та пов'язані з працевлаштуванням проблеми, висока вартість вищої освіти, відсутність власного житла. До причин, які *перешкоджають працевлаштуванню на постійну роботу*, відносять низьку заробітну плату, відсутність досвіду та робочих місць за адресою проживання.

Eurofound виділяє 7 факторів ризику статусу NEET (див. рис. 2).

Статус NEET може призвести до широкого спектру негативних соціальних настроїв, таких як невдоволення, ізоляція, небезпечна і низкооплачувана робота, злочинність, а також проблеми з психічним і фізичним здоров'ям особи.

Найвищий показник NEET у Південній та Північній Африці та у Південній Азії. Загалом, *найвища кількість NEET* у країнах із нижчим середнім рівнем доходу, а *найнижча* – у країнах із високим рівнем доходу (див. рис. 3).

Дослідження *Шведського Агентства з питань міжнародної співпраці та розвитку* (The Swedish International Development Cooperation Agency, SIDA) демонструють найвищі показники NEET в Руанді та Індії, тоді як найбільший розрив у доходах між молодими чоловіками та жінками можна побачити у Саудівській Аравії, Індії та Ефіопії (див. рис. 4).

Молодь NEET є однією з найбільш уразливих груп на ринку праці. У довгостроковій перспективі вони можуть не отримати нові навички та страждати від браку компетенцій, що у свою

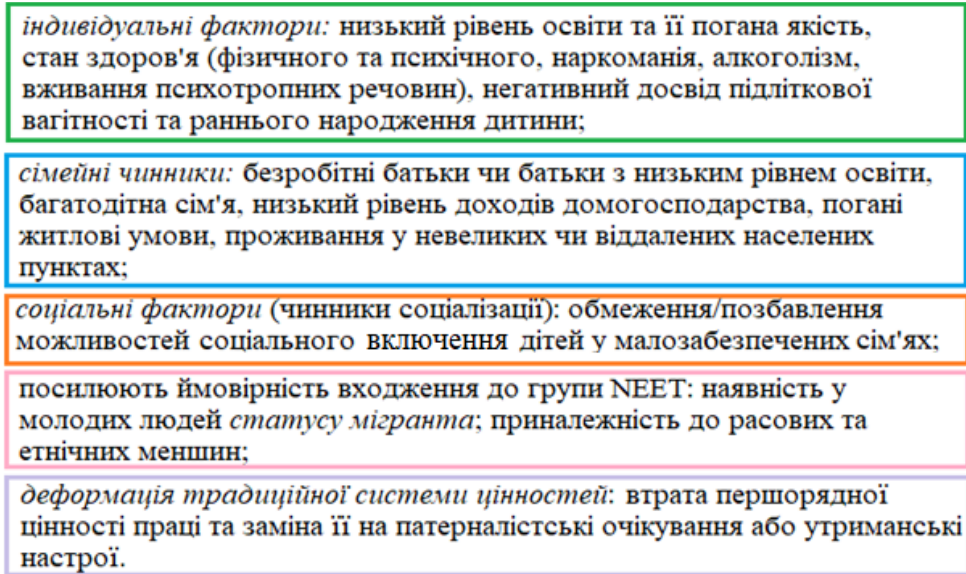

Рис. 1. Причини входження молоді до категорії NEET

Джерело: авторська розробка

Рис. 2. Фактори ризику стати NEET

Джерело: [4; 8]

чергу призведе до виключення з ринку праці та соціального відчуження. Під час пандемії Covid-19 рівень NEET зріс з 12,6 % у 2019 році до 13,7% у 2020 році. Існує синергетичний ефект: країни з вищим ВВП демонструють нижчі показники NEET.

Європейський соціальний фонд та Ініціатива зайнятості молоді ініціюють заходи підтримки, спрямовані на якісне працевлаштування та

якісне учнівство в країнах ЄС. Простежується тенденція: молодь NEET, яка проживає на території, але не має громадянства ЄС, більш схильна до утриманських настроїв ніж громадяни ЄС (див. рис. 5).

У рамках бюджету ЄС на 2021–2027 рр. Європейський соціальний фонд (ESF) надає пріоритет молоді. Держави-члени ЄС, у яких рівень NEET перевищує середній по ЄС у 2019 році,

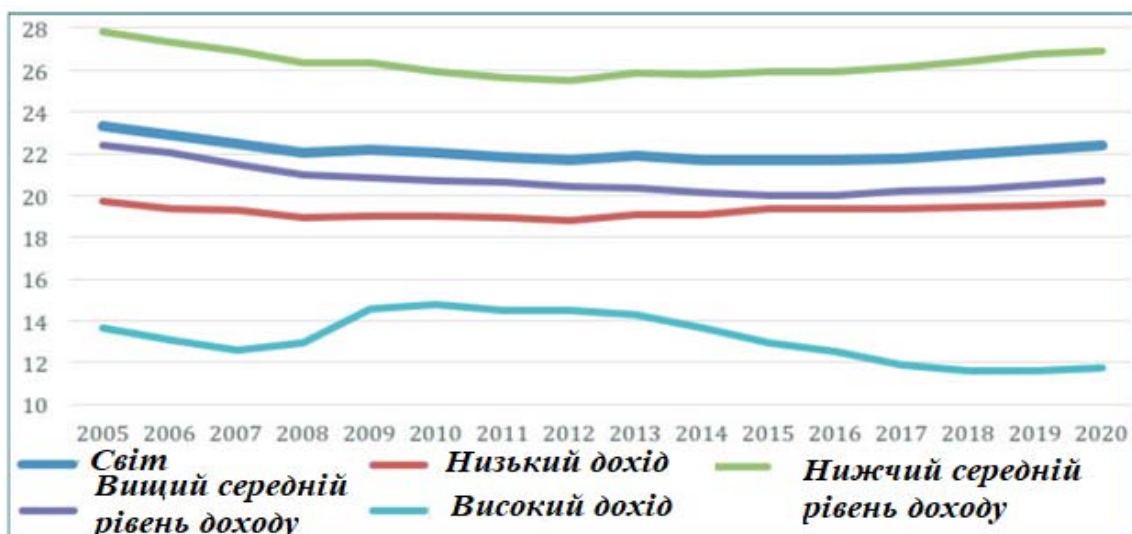

Рис. 3. Показники НЕЕТ у світі за групами доходів, 2005–2020 рр.

Джерело: [15]

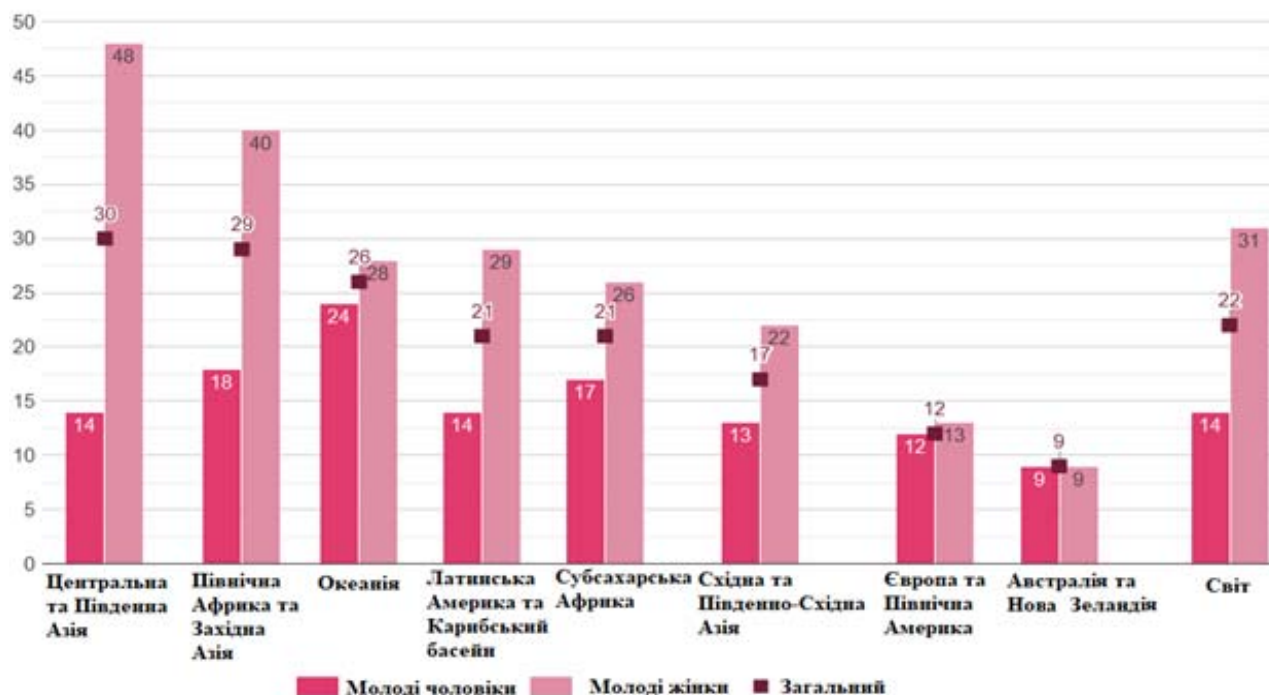

Рис. 4. Частка молоді НЕЕТ за статтю у 2019 році, %

Джерело: [12; 13, с. 37; 15]

зобов'язані направити 10% своїх асигнувань на цілеспрямовані дії та структурні реформи, що сприяють працевлаштуванню молоді. Для віддалених територій, де показник НЕЕТ вищий, асигнування збільшується до 15% (див. рис. 6).

Розглянемо успішні приклади реалізації програм підтримки молоді:

План розвитку "Європа-2020" для країн ЄС. Мета: рівень зайнятості населення у віці

20–64 років – 75%; інвестиції у наукові дослідження та розробки повинні складати 3% від ВВП Євросоюзу; частка осіб, які передчасно залишили школу, не перевищує 10%; не менше 40% молоді повинні мати вищу освіту.

Ініціатива ЄС "Молодь у русі" (інструмент для досягнення цілей стратегії Європа-2020). Мета: підтримка молоді, яка перебуває у пошуку роботи, місця навчання та стажування за кордоном.

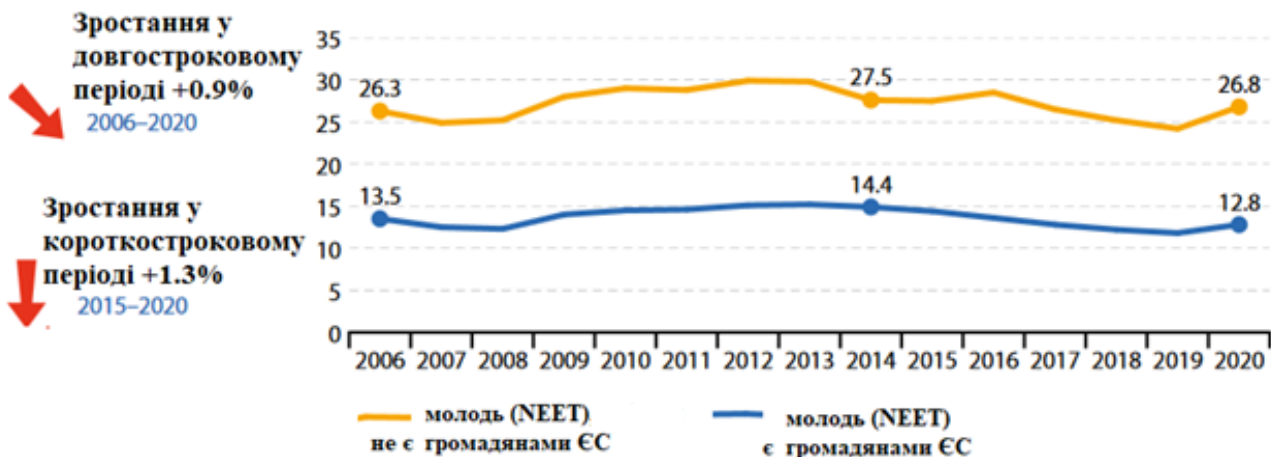

Рис. 5. Населення NEET (від 15–29 років) з 2006–2020 роки, %

Джерело: [11, с. 232–233; 14]

The Youth Guarantee (посилена програма “Гарантія молоді”). *Мета*: допомога молодим європейцям розвинути та повніше реалізувати свій трудовий та соціальний потенціал в умовах “зеленого” та цифрового Переходів ЄС;

Next Generation EU (ЄС наступне покоління). *Мета*: подолання соціально-економічних наслідків пандемії Covid-19.

Європейський проект NEET-U. *Мета*: задіяти літніх людей із соціальним та освітнім потенціалом та зробити їх ключовими гравцями у боротьбі з різким зростанням людей без освіти та іншої соціально виключеної молоді у Європі.

Програма Y2W (Youth to Work) реалізована у Швейцарії через 22 навчальні центри, які розташовані у 9 регіонах – Арау, Базелі, Берні, Ламоне, Лозанні, Люцерні, Золотурні, Вінтертурі та Цюриху. *Мета*: загальноосвітня та професійна освіта, мовні курси, підготовка мігрантів та працівників з низьким рівнем освіти, реалізація проектів підтримки мігрантів у Швейцарії, просування транснаціональних освітніх заходів. Програма також адаптована у Великій Британії, Австрії, Португалії, Греції та направлена на потреби молоді, яка навчається в неблагополучних умовах через використання Web2.0 (інформаційних технологій) та соціальних мереж для зменшення ізоляції. Поширення інноваційних підходів для підтримки навчання протягом усього життя для неблагополучної молоді NEET.

Програма CC (Career Circles) реалізована у Великій Британії, Нідерландах, Мальті, Кіпрі, Данії, Португалії, Греції, Ісландії, Італії, Туреччині. *Мета*: допомогти людям розвивати або змінювати свій кар’єрний шлях, повернутися до роботи після перерви у зв’язку зі скороченням штату або обов’язками по догляду. Програма CC включає *Mentoring Circles* (допомога у саморозвитку) та *Enterprise Circles* (підтримка у розвитку власного бізнесу).

Програма Cantabria (Taller de Empleo Castro/ Урдіалес) реалізована в Іспанії. Працівники або безробітні старше 20 років беруть участь у здійсненні робіт чи наданні послуг комунального та соціального характеру. Програма поєднує навчання та працевлаштування, просувається державними та некомерційними приватними структурами.

Програма Casa Oficios Adra (Будинки торгівлі у Адрі) реалізована в Іспанії. Націлена на працевлаштування молодих людей до 25 років шляхом їх професійної підготовки, пов’язаної з відновленням або популяризацією художньої, історичної, культурної та природничої професій. На першому етапі учасники проходять професійне навчання (тривалість 6 місяців). На другому етапі (тривалість 6 місяців) з учасниками працюють промоутерські компанії.

Програма Bellechambre Sésame Autisme реалізована у Франції. Національна асоціація Sésame Autisme ініціювала проект Bellechambre (у пер. з фр. “гарна кімната”), *мета* якого включення людей з важкою інвалідністю (аутизмом) у соціальне життя. Сільська місцевість та фермерство вважаються найбільш придатними для реалізації проекту. Відповідно до своїх можливостей люди з аутизмом працюють на різних фермах (доїння, прибирання стайні, годування птиці, виготовлення сиру, продаж на базарі) і беруть участь у багатьох неробочих заходах, таких як спорт, арт-терапія та хоровий спів. Співробітники, які безпосередньо контактують з мешканцями в їхніх “життєвих групах”, мають подвійну кваліфікацію, соціальні та технічні компетенції.

Програма Arete або *AIAB* (The Italian Association for Organic Agriculture/ Італійська асоціація органічного сільського господарства) реалізована в Італії. Проект є апробацією моделі соціального підприємства розвитку органічного

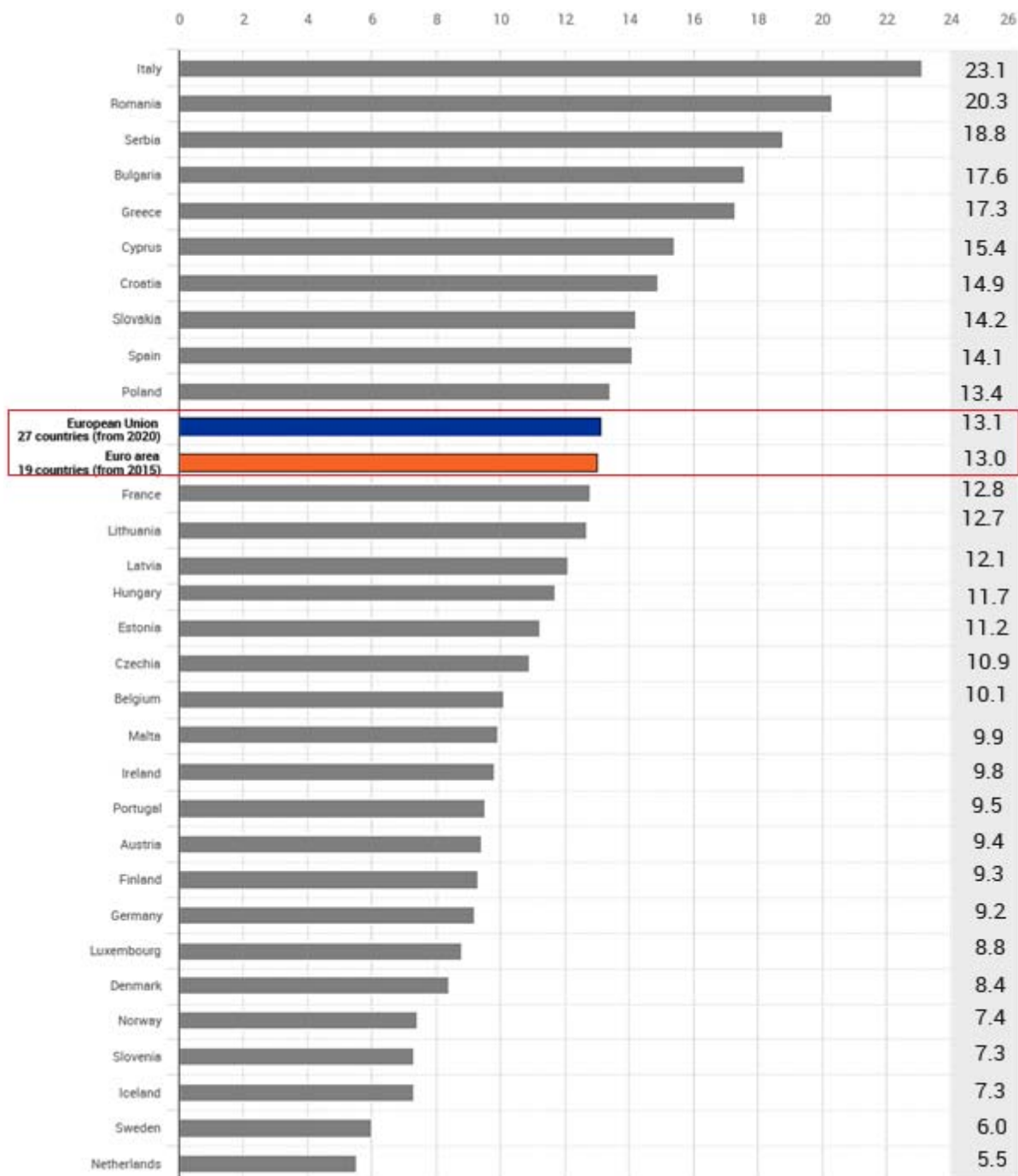

Рис. 6. Рівень НЕЕТ в країнах ЄС, 2019 рік

Джерело: [14]

землеробства. Програма сприяє працевлаштуванню та поновленню на роботу неблагополучних людей, особливо колишніх ув'язнених. Така модель реалізована на сільськогосподарському підприємстві у Arete Torre Boldone (провінція Бергамо). Кооператив, який вирощує овочі та органічні фрукти, займається соціальною підтримкою колишніх правопорушників та людей з проблемами психічного здоров'я; впроваджує різноманітні види діяльності, оздоровлюючи

їх професійно та психологічно, і включає їх повторне входження на ринок праці.

Програма *The participation effect (Youth Sociotherapeutic Centre Lodz)* реалізована у Польщі. Молоді люди старше 15 років проживають у соціально-терапевтичних центрах (дитячих будинках), не мають власного житла та перспектив працевлаштування. У соціально-терапевтичному центрі в Лодзі молодим людям допомагають знайти роботу, включають

їх у суспільні відносини, надають їм необхідну підтримку. Основна мета проекту – полегшити процес пошуку роботи для людей, які ризикують бути соціально ізольованими. Найбільш вмотивовані молоді люди, які проживають у соціально-терапевтичному центрі, мають можливість працювати на соціальному підприємстві. Майже 100% молодих людей після виходу з закладу продовжують освіту.

Програма Job College (Employment services) реалізована у Швеції. Коледж праці допомагає молодим людям отримати доступ до ринку праці, запобігти безробіттю, підтримує молодь, яка знаходиться в групі ризику. Бюро зайнятості або соціальні служби надсилають молодих людей до Job College, який розглядається як робоче місце. Учасники працюють з компаніями, де існує нестача людських ресурсів, та куди у перспективі вони можуть бути найняті на роботу. Job College допоміг 1800 людям завершити програму, 75% з них влаштувались на роботу.

Програма Cooperative Valle del Marro реалізована в Італії. Кооператив Валле-дель-Морро співпрацює з місцевими установами та пропонує: постійне або тимчасове працевлаштування осіб з психічними та фізичними вадами; стажування та працевлаштування молоді, якою опікується соціальна служба ювенальної юстиції. Ініціатива пов'язана не тільки з інтеграцією знедолених людей через сільське господарство (конфісковані землі, які належали італійській мафії), але також сприяє культурному розвитку, дотриманню етичних принципів, що реалізуються для виховання законності.

Програма MAiE (AGROBIO, Associação Portuguesa de Agricultura Biológica/Португальська асоціація органічного сільського господарства) реалізована в Португалії. Навчальна програма MAiE сприяє розробці навчального модулю “Підприємництво у соціальному фермерстві” для навчальних закладів та викладачів, які планують отримання кваліфікації у галузі соціального фермерства. Навчальний пакет складається з 120 год і доступний 7 різними мовами (англійською, болгарською, чеською, італійською, португальською, фінською та німецькою). Навчальна програма відповідає критеріям Європейської кредитної системи професійної освіти та навчання ECVET.

Програма Giovane Terra (Frosinone Provincial Authority) реалізована в Італії. Цілями проекту є: підвищити знання 200 молодих людей з питань соціального господарства, нових робочих місць у галузі сільського господарства.

Програма YuSS (ADESEMA) реалізована в Іспанії. Цілі проекту YuSS: аналізувати, порівнювати та поширювати м'які компетенції, які є необхідними для збереження своєї посади та успішного працевлаштування; розробити

інтерактивну ІКТ-платформу, яка містить навчальні матеріали; запровадити програму коучингу на місцевому рівні за допомогою пілотного досвіду; розвивати нові педагогічні компетенції та навички 60 молодих вчителів (*vocational education and training, VTO /професійна освіта та навчання*), репетиторів та тренерів з освітніх, професійних або кадрових питань.

Програма NEET Voucher реалізована в Греції. Програма адресована безробітним молодим випускникам загальної, середньої та післядипломної освіти 18-24 років з метою забезпечення їх професійної підготовки. Після завершення програми підприємства зобов'язуються найняти певну кількість підготовлених осіб на визначений термін [10].

Національна молодіжна стратегія України до 2030 року, Програма гідної праці 2020–2014 [19], Концепція державної соціальної цільової програми “Молодь України” на 2021–2025 роки, *Проект закону № 3718* про основні принципи молодіжної політики, “*Пакт заради молоді – 2025*”, ініціатива *SKILLS LABS*. Мета: проекти спрямовані на об'єднання зусиль уряду, бізнесу та сфери освіти для підтримки молоді, її самореалізації та інтеграції у суспільне життя.

Висновки. Для ефективного зниження кількості молодого населення NEET, необхідно вжити наступні заходи:

– *розробити стратегію зниження рівня NEET у національному контексті.* Для цього потрібно встановити, які підгрупи або типи NEET є найбільш вразливими. Необхідно використати індикатор середньої (незакінченої) тривалості статусу NEET для різних підгруп. Це допоможе визначити, які типи молодих людей мають найбільші труднощі при (повторному) входженні на ринок праці;

– *заохочувати до подальшої участі в освіті.* Дослідження МОП доводять, що *ранній вихід на ринок праці*, низький рівень освіти та низька якість першої роботи сприяють збільшенню кількості NEET серед молодого населення. Глобальні тенденції молодіжної зайнятості свідчать про наявність серйозних дисбалансів у системі вищої освіти ряду країн. За останнє десятиліття не було створено достатньої кількості робочих місць для високоосвіченої молоді. Доцільно сприяти вищій освіті, яка фундаментальній основі створення потужних робочих місць для цієї категорії;

– *застосування комплексного підходу.* Ключовий *принцип адвокації* (люди мають бути активними учасниками процесу, а не лише пасивними споживачами винагород від досягнутих результатів) МОП стосується необхідності прийняття комплексних багатосторонніх стратегій у зниженні рівня NEET серед молоді. Схематично представимо цей підхід (див. рис. 7).

– *усунути перешкоди для входження молодих жінок на ринок праці.* Велику частку NEET у

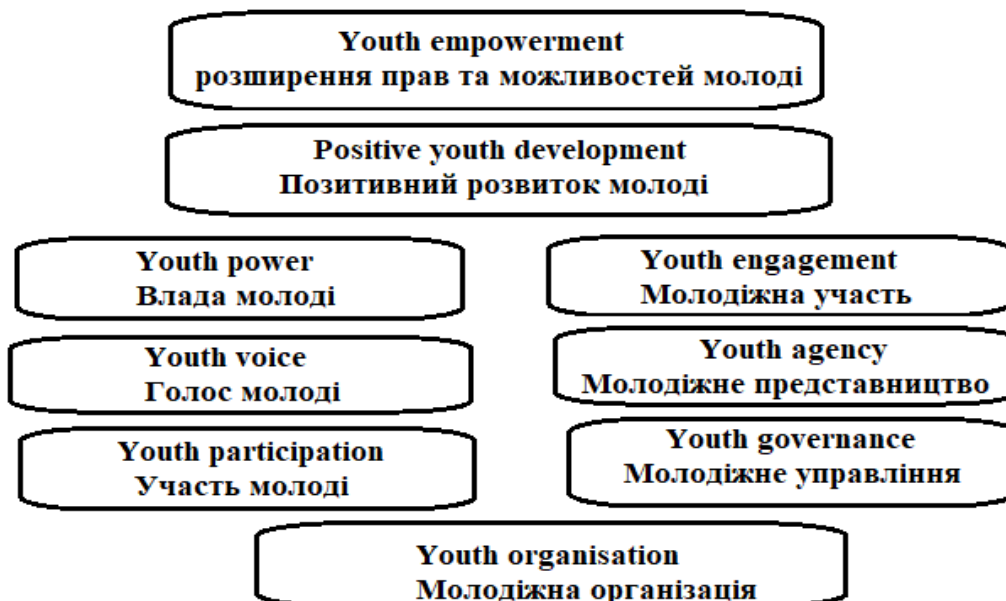

Рис. 7. Стратегія самоорганізації NEET-молоді

Джерело: авторська розробка

віці від 15 до 24 років становлять молоді жінки. Основні причини зростання NEET серед молодих жінок – ранній шлюб, батьківство, догляд за дитиною. Потрібно сімейні обов'язки, пов'язані з доглядом за маленькими дітьми, прирівнювати та розглядати як активну участь на ринку праці. Молоді жінки залишають освіту, виходять заміж та стають NEET. Державна політика, соціальні програми мають бути чутливими до цього гендерного виміру та націлені на захист і підтримку цієї групи населення;

– зосередити увагу на стратегії охоплення. З 2014 року у Європейському Союзі працює програма *The European Youth Guarantee* (YG) [13], яка проводить інформаційно-

роз'яснювальну роботу щодо можливості працевлаштування, підвищення кваліфікації, перепрофілювання молоді. У країнах з низьким і середнім рівнем доходу є багато можливостей для посилення ролі державних служб зайнятості, їх взаємодії з організаціями громадянського суспільства;

– удосконалити посередництво шляхом модернізації державної служби зайнятості, створення єдиного порталу працевлаштування та самозайнятості, активізації діяльності агентств з працевлаштування і програм мобільності, започаткування програми "Освіта другого шансу", навчання або стажування з працевлаштуванням.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Attewell P., Newman K. *Growing Gaps: Educational Inequality Around the World*. Oxford University Press. 2010. P. 181.
2. Avagianou A., Kapitsinis N., Papageorgiou I., Hege Strand A., Gialis S. Being NEET in Youthspaces of the EU South: A Post-recession Regional Perspective. *Young Nordic Journal of Youth Research*. 2022. DOI: <https://doi.org/10.1177/11033088221086365>
3. Bloomberg. URL: <https://biz.liga.net/ua/all/all/article/bloomberg-uspeshnyu-uspeh-nadoel-molodej-kitayassha-i-es-pokidaet-rabotu-i-bezdelnichaet> (дата звернення: 25.05.2022).
4. Eurofound. Exploring the diversity of NEETs. URL: www.eurofound.europa.eu/pl/publications/report/2016/labour-market-social-policies/exploring-the-diversity-of-neets (дата звернення: 25.05.2022).
5. European Commission. Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the European Social Fund Plus (ESF+). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52018PC0382> (дата звернення: 25.05.2022).
6. European Training Foundation. Young people not in employment, education or training (NEET) – an overview in ETF partner countries. URL: www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/BFEEBA10DD412271C1257EED0035457E_NEETs.pdf (дата звернення: 25.05.2022).
7. Eurostat. URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Young_people_neither_in_employment_nor_in_education_and_training_\(NEET\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Young_people_neither_in_employment_nor_in_education_and_training_(NEET)) (дата звернення: 25.05.2022).

8. Global Employment Trends for Youth 2020: Technology and the future of jobs. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_737648.pdf (дата звернення: 25.05.2022).
9. Mascherini M. Origins and future of the concept of NEETs in the European policy agenda. URL: <https://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/oso/9780190864798.001.0001/oso-9780190864798-chapter-17> (дата звернення: 25.05.2022).
10. NEETs and agriculture: a new approach for employability and entrepreneurship. URL: http://www.glean-project.eu/docs/GLEAN_O1_publication.pdf (дата звернення: 25.05.2022).
11. Sustainable development in the European Union. Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context. 2021. P. 407.
12. The pandemic has led to an increase in youth who are not employed, in school or in training. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/goal-08/> (дата звернення: 25.05.2022).
13. The Youth Guarantee country by country. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---inst/documents/publication/wcms_572465.pdf (дата звернення: 25.05.2022).
14. Young people neither in employment nor in education and training by sex (NEET). URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_20/default/bar?lang=en (дата звернення: 25.05.2022).
15. Young people not in employment, education or training. URL: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/26634NEET_Sida_brief.pdf (дата звернення: 25.05.2022).
16. Бельська Т. В., Малюхова Ю. І. Проблеми молодого покоління: "Waithood generation" та NEET. *Проблеми міжнародних відносин*. 2018. Вип. 13. С. 75–93.
17. Липчук В. В. NEET – соціально-економічне явище. *Економіка України*. 2020. № 1 (698). С. 56–67.
18. Молодь, безробіття, автоматизація та коронавірус: ринок праці готує нові глобальні виклики. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30479879.html> (дата звернення: 25.05.2022).
19. Програма гідної праці 2020–2024 Україна. URL: https://ukraine.un.org/sites/default/files/2021-02/wcms_768827.pdf (дата звернення: 25.05.2022).
20. Романіка Т. К. Молодіжне безробіття в системі соціально-економічних відносин. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм*. 2020. № 12. С. 183–188.

REFERENCES:

1. Attewell P., Newman K. (2010). *Growing Gaps: Educational Inequality Around the World*. Oxford University Press. P. 181.
2. Avagianou A., Kapitsinis N., Papageorgiou I., Hege Strand A., Gialis S. (2022) Being NEET in Youthspaces of the EU South: A Post-recession Regional Perspective. *Young Nordic Journal of Youth Research*. DOI: <https://doi.org/10.1177/11033088221086365>.
3. Bloomberg. Available at: <https://biz.liga.net/ua/all/all/article/bloomberg-uspeshnyy-uspeh-nadoel-molodej-kitaya-ssha-i-es-pokidaet-rabotu-i-bezdelnichaet> (accessed 25 May 2022).
4. Eurofound. Exploring the diversity of NEETs. Available at: www.eurofound.europa.eu/pl/publications/report/2016/labour-market-social-policies/exploring-the-diversity-of-neets (accessed 25 May 2022).
5. European Commission. Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the European Social Fund Plus (ESF+). Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52018PC0382> (accessed 25 May 2022).
6. European Training Foundation. Young people not in employment, education or training (NEET) – an overview in ETF partner countries. Available at: www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/BFEEBA10D-D412271C1257EED0035457E_NEETs.pdf (accessed 25 May 2022).
7. Eurostat. Available at: ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:NEET (accessed 25 May 2022).
8. Global Employment Trends for Youth 2020: Technology and the future of jobs. Available at: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_737648.pdf (accessed 25 May 2022).
9. Mascherini M. Origins and future of the concept of NEETs in the European policy agenda. Available at: www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/oso/9780190864798.001.0001/oso-9780190864798-chapter-17 (accessed 25 May 2022).
10. NEETs and agriculture: a new approach for employability and entrepreneurship. Available at: http://www.glean-project.eu/docs/GLEAN_O1_publication.pdf (accessed 25 May 2022).
11. Sustainable development in the European Union. Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context. 2021. P. 407.
12. The pandemic has led to an increase in youth who are not employed, in school or in training. Available at: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/goal-08/> (accessed 25 May 2022).
13. The Youth Guarantee country by country. Available at: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---inst/documents/publication/wcms_572465.pdf (accessed 25 May 2022).

14. Young people neither in employment nor in education and training by sex (NEET). Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_20/default/bar?lang=en (accessed 25 May 2022).
15. Young people not in employment, education or training. Available at: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/26634NEET_Sida_brief.pdf (accessed 25 May 2022).
16. Belskaya T. V., Malyukhova Y. I. (2018) Problems of the younger generation: "Waithood generation" and NEET [Problemy molodogo pokolinnja: "Waithood generation" ta NEET]. *Problemy mizhnarodnyh vidnosyn*, vol. 13, pp. 75–93.
17. Lypchuk V.V. (2020) NEET – socialno-ekonomichne javysche [NEET is a socio-economic phenomenon]. *Ekonomika Ukrainy*, vol. 1 (698), pp. 56–67.
18. Molod, bezrobitnja, avtomatyzacija ta koronavirus: rynek praci gotuje novi global'ni vyklyky [Youth, unemployment, automation and the coronavirus: the labor market is preparing new global challenges]. Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/30479879.html> (accessed 25 May 2022).
19. Programa gidnoji praci 2020–2024 Ukrajina [Decent Work Agenda 2020-2024 Ukraine]. Available at: https://ukraine.un.org/sites/default/files/2021-02/wcms_768827.pdf (accessed 25 May 2022).
20. Romanika T. K. (2020) Molodizhne bezrobitnja v systemi socialno-ekonomichnyh vidnosyn [Youth unemployment in the system of socio-economic relations]. *Visnyk Harkivskogo nacionalnogo universytetu imeni V.N. Karazina. Serija: Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krajinoznavstvo. Turyzm*, vol. 12, pp. 183–188.